

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 2/2004 vp

Hallituksen esitys laeiksi sijoitusrahastolain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttami- sesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä marraskuuta 2003 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi sijoitusrahastolain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 110/2003 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 16/2003 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Tuija Vuorinen, valtiovarainministeriö
- toimistopäällikkö Tarja Ikonen, Rahoitustarkastus
- toimistotarkastaja Tarja Kivilaakso, Verohallitus
- erikoistutkija Arttu Juuti, Kilpailuvirasto
- ekonomisti Pertti Pylkkönen, Suomen Pankki
- johtaja Erkki Kontkanen, Suomen Pankkiyhdistys
- hallituksen jäsen Jari Sundström, Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ry, Nordea Rahastoyhtiö Oy:n toimitusjohtaja.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut Osakesäästäjien Keskusliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Sijoitusrahastolakiin ehdotetaan tehtäväksi sijoitusrahastodirektiivistä johtuvat muutokset. Ne koskevat rahastoyhtiön toimiluvan edellytyksiä ja rahastoyhtiön toimialaa, jota laajennetaan nykyisin sijoituspalveluyrityksille sallitun toimintaan.

Laissa säädetään myös rahastoyhtiön vakavaraisuudesta sekä ulkopuolisten palvelujen käytöstä. Rahastoyhtiön pääomavaatimuksia muutetaan vastaamaan sijoitusrahastodirektiivin vaatimuksia. Edelleen lakiin lisätään säännökset ra-

hastoyhtiön vakavaraisuudesta ja riskienhallinnasta.

Sijoituspalveluja tarjoavat rahastoyhtiöt joutuvat liittymään sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettuun korvausrahastoon.

Lakiin lisätään säännökset rahastoyhtiön toiminnasta ulkomailla ja ulkomaisen rahastoyhtiön toiminnasta Suomessa. Sijoitusrahaston sijoitustoiminnan mahdollisuuksia laajennetaan direktiivin mukaiseksi. Sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa arvopapereiden ohella nykyistä laajemmin vakioituihin ja vakioimattomiin

johdannaissopimuksiin, toisten sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyri-tysten osuuksiin, talletuksiin luottolaitoksissa ja rahamarkkinavälineisiin.

Lakiin tehtävillä muutoksilla pyritään lisäämään sijoittajien saatavilla sijoitusrahastosta olevaa tietoa ja parantamaan sen tasoa. Rahasto-

yhtiön on julkistettava jokaisesta hallinnoima- taan sijoitusrahastosta yksinkertaistettu rahasto- esite, joka on pidettävä ajan tasalla.

Lisäksi lakiin ehdotetaan muutoksia, joilla pyritään edistämään suomalaisen sijoitusrahas- to toiminnan tehokkuutta ja kilpailukykyä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotukset hyväksytään valiokunnan niihin tekemin muu- toksiin.

Sijoitusrahastotoiminta Suomessa on varsin nuori sijoitusmuoto. Ensimmäinen sijoitusrahas- tolaki annettiin 1987. Sijoitusrahastosijoittami- sen suosio on Suomessa voimakkaasti kasvanut etenkin 1990-luvun puolivälin jälkeen. Rahasto- pääoma Suomeen rekisteröidyissä sijoitusrahas- toissa oli vuoden 1995 lopussa noin 874 miljoonaa euroa, kun se vuoden 2003 lopussa oli lähes 22 100 miljoonaa euroa. Vuoden 2003 lopussa sijoitusrahastopääomasta oli lyhyen koron ra- hastoissa 35 prosenttia, osakerahastoissa 33 pro- senttia, pitkän koron rahastoissa 15 prosenttia, yhdistelmärahastoissa 13 prosenttia ja loput 4 prosenttia vipurahastoissa.

Lakiin nyt tehtävillä muutoksilla pyritään pa- rantamaan suomalaisen sijoitusrahastotoimin- nan kansainvälistä kilpailukykyä. Rahastoyh- tiön toimialaa laajennetaan siten, että rahastoyh- tiö voi sille nykyisin sallitun sijoitusrahastotoi- minnan ja siihen olennaisesti liittyvän toimin- nan lisäksi harjoittaa sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettua omaisuudenhoitoa, sijoituskohteita koskevaa sijoitus- ja rahoitus- neuvontaa sekä sijoitusrahastojen ja yhteissijoi- tusyri-tysten osuuksien säilytys- ja hoitopalvelu- ja. Rahastoyhtiön toimialan laajentamisen odo- tetaan lisäävän sijoittajien valinnanmahdolli- suuksia ja kilpailua sijoituspalvelujen tarjonnas- sa sekä alentavan kustannuksia.

Yksinkertaistetulla rahastoesitteellä paran-etaan sijoittajien tiedonsaantia sijoitustoiminnan tavoitteista, riskeistä ja kuluista ja siten helpote- taan sijoittajien sijoituspäätösten harkintaa. Ase-

tuksella annetaan lakia tarkemmat vaatimukset rahastoesitteiden ja yksinkertaistettujen rahasto- esitteiden sisällöstä ja tietojen esittämistavasta.

Arvo-osuusjärjestelmää ja siihen liittyvää hallintarekisteröintiä säännellään arvo-osuusti- leistä annetussa laissa. Laissa säädetään muun muassa arvo-osuusjärjestelmään kuuluvista arvo-osuustileistä ja niille teytyjen merkintöjen oikeusvaikutuksista sekä tilejä pitävien korvaus- vastuusta. Myös sijoitusrahasto-osuuksien liittä- minen arvo-osuusjärjestelmään on mahdollista, mutta suuriin kustannuksiin vedoten toistaiseksi vain yksi suomalainen rahastoyhtiö on siirtänyt rahasto-osuuksia arvo-osuusmuotoisiksi. Muut rahastoyhtiöt jatkavat omien rahasto-osuusrekis- teriensä ylläpitoa.

Arvo-osuusjärjestelmässä ulkomaisen luon- nollisen henkilön tai oikeushenkilön omistamat rahasto-osuudet voidaan hallintarekisteröidä. Rahastoyhtiöiden ylläpitämissä osuusrekis- teissä arvo-osuusjärjestelmän kaltainen hallinta- rekisteröinti ei ole mahdollista.

Kilpailu sijoitusrahastotoiminnassa tulee uu- den sääntelyn vuoksi tiukkenemaan, kun Suo- meen voidaan markkinoida yhden toimiluvan periaatteella Euroopan talousalueen valtioista monia sellaisia rahastotyyppisiä, jotka tähän asti ovat olleet suomalaisten rahastoyhtiöiden kan- sallisina niin sanottuina erikoissijoitusrahastoi- na hallinnoimia rahastoja. Hallintarekisteröinti on sallittua muun muassa Ruotsissa ja eräissä muissa EU-maissa.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että suoma- laisilla rahastoyhtiöillä on lainsäädännöllisesti tasavertaiset mahdollisuudet menestyä kilpailus- sa kansainvälisillä sijoitusmarkkinoilla ja että suomalainen rahastosijoittaminen voi tapahtua

luotettavasti myös silloin, kun toiminta johtaa valtiolliset rajat ylittäviin rahasto-osuuksien omistusketjuihin. Tämän vuoksi talousvaliokunta ehdottaa lausumaa, jonka mukaan hallituksen tulee selvittää sääntely, jolla arvopapereiden välilliseen säilytykseen arvo-osuusjärjestelmän ulkopuolella liittyvät oikeudelliset kysymykset ratkaistaan eri osapuolten kannalta luotettavasti (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta

28 §. Valiokunta on lisännyt pykälään uuden 3 momentin, jossa säädetään Rahoitustarkastuksen oikeudesta antaa määräyksiä sijoitusrahaston pääomaa ja osuudenomistajien määrää sekä sijoitusrahaston varojen sijoittamista koskevien tietojen raportoinnista. Säännöksellä selkeytetään Rahoitustarkastuksen jatkuvan valvonnan säädösperusta.

117 ja 125 §. Pykälissä säädetään edellytyksistä, joiden perusteella Rahoitustarkastus voi peruuttaa rahastoyhtiön ja säilytisyhteisön toimiluvan.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, ettei toimiluvan peruuttaminen voi hallinto-oikeudellisen suhteellisuusperiaatteen takia tulla kysymykseen, ellei toimilupaa haettaessa ole annettu olennaisesti harhaanjohtavia tietoja sääntelyn kannalta merkityksellisistä seikoista. Perustuslakivaliokunnan mukaan säännöstä on asianmukaista täydentää tätä tarkoittavilla maininnoilla.

Talousvaliokunta on täydentänyt pykälien 1 momenttien 6 kohtien säännöksiä perustuslakivaliokunnan kannan mukaisesti.

Siirtymäsäännökset. Valiokunta on lisännyt lakiin siirtymäsäännökset, joiden mukaan syyskuun 2004 loppuun asti noudatetaan rahastoesitteestä ja yksinkertaistetusta rahastoesitteestä tällä hetkellä voimassa olevaa sääntelyä. Näin Ra-

hoitustarkastukselle jää kohtuullinen aika vahvistaa uuden lain mukaiset säännöt ja rahastoyhtiölle laatia niitä vastaavat esitteet.

2. Laki ulkomaisen rahastoyhtiön toiminnasta Suomessa

8 §. Rahoitustarkastus voi peruuttaa ulkomaisen rahastoyhtiön Suomessa olevan sivuliikkeen toimiluvan pykälässä säädetyin edellytyksin.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten talousvaliokunta on täydentänyt 1 momentin 5 kohdan säännöstä vastaavalla tavalla kuin 1. lakiehdotuksen 117 ja 125 §:ssä.

3. Laki sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta

Johtolause ja 42 §. Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen HE 114/2003 vp pohjalta lain sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta (TaVM 5/2003 vp). Tuossa yhteydessä muutettiin muun muassa lain 42 §:n 1 momenttia. Laki on tullut voimaan 1.1.2004.

Käsittävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi saman pykälän samaa momenttia, joten valiokunta on poistanut tarpeettomana 42 §:n 1 momentin muutosehdotuksen ja sitä koskevat viittaukset johtolauseessa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että 4.—9. lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina,

että 1.—3. lakiehdotukset hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

sijoitusrahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä tammikuuta 1999 annetun sijoitusrahastolain (48/1999) 7 §:n 1 momentti, 12—15 §, 17 §, 41 §:n 2 momentin 1 ja 5 kohta, 69 §:n 3 momentti, 81 §:n 5 momentti ja 117 §:n 4 ja 5 momentti,

muutetaan 1 §:n 2 momentin johdantokappale, 2 §:n 1 ja 8—11 kohta, 5 ja 6 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 10 ja 16 §, 26 §:n 2 ja 3 momentti, 27 ja 29 §, 34 §:n 2 momentti, 38 §:n 1 momentti, 41 §:n 1 momentin 11 kohta, 43 §:n 2 ja 3 momentti, 48 §:n 3 momentti, 50 §:n 2 momentti, 51 §, 53 §:n 2 momentti, 66 §:n 1 momentti, 69 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 2 momentti, 71—74 §, 75 §:n 1 momentin johdantokappale, 76—78 §, 79 §:n 2 momentti, 80 §, 81 §:n 1—3 ja 6 momentti, 82 ja 84 §, 88 §:n 1 momentti, 92 §:n 2—4 momentti, 93 §, 94 §:n 2 momentti, 96 §:n 3 momentti, 97 §, 99 §:n 1 momentin 4 kohta, 103 §:n 2 momentin 1 kohta, 107 §:n 1 momentti, 108 §:n 1 momentin 1 kohta, 109 §:n 3 momentti, 113 §:n 1 momentin 1 kohta, 114 §:n 3 momentti, 116 §, 117 §:n 1—3 momentti, 121 ja 123—125 §, 20 luvun otsikko, 127 §:n 3 momentti, 129 §, 130 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta sekä 2 momentti, 131 §:n 1 momentti, 132 ja 134 §, 145 §:n 1 momentin johdantokappale, 146 §:n johdantokappale ja 2 kohta sekä 150 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 53 §:n 2 momentti ja 81 §:n 1 ja 6 momentti laissa 1522/2001, sekä

lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti, 2 §:ään uusi 12—15 kohta, lakiin uusi 5 a—5 e ja 9 a—9 d §, 24 §:ään uusi 3 momentti, 26 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 26 a ja 26 b § ja 4 a luku, 28 §:ään uusi 3 momentti, 41 §:ään uusi 4 ja 5 momentti, 45 §:ään uusi 3 momentti, 47 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, lakiin uusi 71 a, 73 a, 80 a, 117 a ja 126 a—126 d § sekä 144 §:ään uusi 4 momentti, seuraavasti:

1, 2, 5, 5 a—5 e, 6, 8, 9, 9 a—9 d, 10, 16, 24, 26,
26 a, 26 b ja 27 §
(Kuten HE)

28 §

— — — — — — — — — — — — — — —
Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset 27 §:ssä tarkoitettujen sijoitusrahaston pääomaa ja osuudenomistajien määrää koskevien tietojen sekä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen sijoitusrahaston varojen sijoittamista koskevien tietojen ilmoittamisesta. (Uusi)

29 §
(Kuten HE)

4 a luku

Rahastoyhtiön vakavaraisuus ja riskien hallinta

30 a—30 c, 34, 38, 41, 43, 45, 47, 48, 50, 51, 53,
66, 69, 71, 71 a, 72, 73, 73 a, 74—80, 80 a, 81,
82, 84, 88, 92—94, 96, 97, 99, 103, 107—109,
113, 114 ja 116 §
(Kuten HE)

117 §

Rahoitustarkastus voi peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan, jos
(1—5 kohta kuten HE)

6) toimilupaa haettaessa on annettu *olennaisesti* harhaanjohtavia tietoja *sääntelyn ja valvonnan kannalta merkityksellisistä seikoista*.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

117 a, 121, 123 ja 124 §
(Kuten HE)

125 §

Rahoitustarkastus voi peruuttaa säilytysyhteisön toimiluvan, jos

(1—5 kohta kuten HE)

6) toimilupaa haettaessa on annettu *olennaisesti* harjaanjohtavia tietoja *sääntelyn ja valvonnan kannalta merkityksellisistä seikoista*.

(2—4 mom. kuten HE)

20 luku

Rahastoyhtiön toiminta muualla kuin Suomessa ja yhteissijoitusyrityksen toiminta Suomessa

126 a—126 d, 127, 129—132, 134, 144—146 ja
150 §
(Kuten HE)

(1—9 mom. kuten HE)

Tämän lain 26 b §:n 5 momenttia, 29 §:n velvollisuutta ilmoittaa omistajaohjauksen tavoitteet rahastoesitteessä, 92 §:ää, 93 §:ää sekä 97 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä lokakuuta 2004. Siihen asti sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita rahastoesitettä ja yksinkertaistettua rahastoesitettä koskevia säännöksiä. Rahastoyhtiö voi julkistaa rahastoesitteen ja yksinkertaistetun rahastoesitteen tämän lain mukaisesti ennen 1 päivää lokakuuta 2004. (Uusi)

(11 mom. kuten HE:n 10 mom.)

2.

Laki

ulkomaisen rahastoyhtiön toiminnasta Suomessa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1—3 §
(Kuten HE)

2 luku

Sijoittautumisoikeus Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta

4—6 §
(Kuten HE)

3 luku

Sijoittautumisoikeus valtiosta, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen

7 §
(Kuten HE)

8 §
Toimiluvan peruuttaminen tai toiminnan rajoittaminen

Rahoitustarkastus voi peruuttaa sivuliikkeen toimiluvan, jos
(1—4 kohta kuten HE)
5) toimilupaa haettaessa on annettu *olennaisesti* harhaanjohtavia tietoja *sääntelyn ja valvonnan kannalta merkityksellisistä seikoista*.
(2 ja 3 mom. kuten HE)

9—11 §
(Kuten HE)

4 luku

Muut säännökset

12—18 §
(Kuten HE)

3.

Laki

sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sijoituspalveluyrityksistä 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (579/1996) 1 §:n 3 momentti, 3 §:n 1 momentin 5 kohta, 4 §, 32 §:n 3 momentti, 35 §:n 2 momentti, 37 §, 40 §:n 5 momentti (*poist.*) ja 44 §:n 3 momentti,
sellaisina kuin ne ovat 3 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1521/2001 sekä 4 §, 32 §:n 3 momentti, 35 §:n 2 momentti, 37 §, 40 §:n 5 momentti (*poist.*) ja 44 §:n 3 momentti laissa 518/1998, seuraavasti:

1, 3, 4, 32, 35, 37 ja 40 §
(Kuten HE)

42 §
(*Poist.*)

44 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ratkaisee arvopapereiden välilliseen säilytykseen arvo-osuusjärjestelmän ulko-

puolella liittyvät oikeudelliset kysymykset siten, että eri osapuolten oikeudet ja velvollisuudet säännellään luotettavalla tavalla, ja valmistelee niistä esitykset eduskunnalle.

Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Miapetra Kumpula /sd
vpj.	Jari Leppä /kesk	Seppo Lahtela /kesk (osittain)
jäs.	Arto Bryggare /sd	Jere Lahti /kok
	Sari Essayah /kd	Klaus Pentti /kesk
	Merikukka Forsius /vihr	Antti Rantakangas /kesk (osittain)
	Klaus Hellberg /sd	Martin Saarikangas /kok
	Reijo Kallio /sd	Sari Sarkomaa /kok
	Esko Kiviranta /kesk (osittain)	Juhani Sjöblom /kok.
	Martti Korhonen /vas	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.